

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/186/2018
Identifikačné číslo spisu: 8116216547
Dátum vydania rozhodnutia: 26.08.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:8116216547.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu R Collectors s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8A, IČO: 50 094 297, zastúpeného advokátskou kanceláriou RELEVANS s.r.o., so sídlom v Bratislave, Dvořákovo nábrežie č. 8A, IČO: 47 232 471, proti žalovanej U. T., bývajúcej v P., o zaplatenie 6 328,21 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Prešov pod sp. zn. 9Csp/46/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp. zn. 13Co/22/2017, takto

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok Krajského súdu v Prešove z 27. marca 2018 sp. zn. 13Co/22/2017 v jeho potvrdzujúcej časti a v nadväzujúcom výroku o trovách konania a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom z 20. októbra 2016 č. k. 9Csp/46/2016-35 žalobu žalobcu zamietol. Žalovanej priznal náhradu trov konania v plnom rozsahu. V odôvodnení rozhodnutia okrem iného uviedol, že dňa 29.2.2012 žalobca uzavrel ako veriteľ so žalovanou ako dlžníkom Zmluvu o úvere, ktorú žalovaná riadne a včas nesplácala. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná je povinná z prejednávaneho úverového vzťahu vrátiť iba istinu, pretože žalobca neskúmal bonitu klienta podľa § 7 zákona č. 129/2010 Z.z., čo je zároveň aj dôvodom nemožnosti predčasného zosplatnenia úveru. Mal za to, že úver je bez úrokov a bez poplatkov aj z ďalšieho dôvodu, a to absencie náležitosti podľa § 9 ods. 2 písm. j/ zákona č. 129/2010 Z.z. o spotrebiteľských úveroch (ďalej len „ZoSÚ“), konkrétne neuvedenia náležitostí pre výpočet RPMN. Vzhľadom na to, že k platnému predčasnému zosplatneniu úveru nedošlo a úver je bez úrokov a bez poplatkov, má žalobca podľa súdu prvej inštancie právo na zaplatenie istiny a poistného ku dňu rozhodnutia súdu. Tým, že žalobca súdu nezaslal rozpis splátok na istinu, úroky a poplatky, spôsobil, že jeho žalobe nebolo možné vyhovieť ani čiastočne. O náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods.1 CSP

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj „odvolací súd“) rozsudkom z 27. marca 2018 sp. zn. 13Co/22/2017 na základe odvolania žalobcu pripustil zmenu účastníka tak, že na strane oprávneného vystúpi z konania

spoločnosť Poštová banka, a.s. a na jej miesto do konania vstúpi spoločnosť R COLLECTORS, s.r.o. Rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalovanej náhradu trov odvolacieho konania nepriznal. V odôvodnení rozsudku odvolací súd konštatoval, že prvoinštančný súd v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre posúdenie danej veci, rozhodol vecne správne a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s ustanovením § 220 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“), pričom výstižne a dostatočne odôvodnil, čo ho viedlo k vydaniu rozhodnutia a vypořiadal sa s rozhodujúcimi skutočnosťami. Prijaté právne závery primerane vysvetlil. Okrem toho odvolací súd uviedol, že odvolateľ v podanom odvolaní neuviedol žiadne skutočnosti, s ktorým by sa prvoinštančný súd nevyporiadal, a ktoré by boli spôsobilé inak vyhodnotiť skutkový stav a následne prijaté právne závery. Z uvedených dôvodov preto rozsudok prvoinštančného súdu podľa ustanovenia § 387 ods. 1, 2 CSP potvrdil.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie, v ktorom žiadal, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho i prvoinštančného súdu zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie, eventuálne, aby rozsudok odvolacieho súdu zmenil, jeho žalobe vyhovel a žalovanej uložil povinnosť nahradiť mu trovy celého, teda prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania. Prípustnosť dovolania odôvodnil poukazom na ustanovenie § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. V súvislosti s odôvodnením prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ CSP namietal, že dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu je nepreskúmateľný a vykazuje znaky arbitrárnosti a zmätočnosti. Arbitrárnosť vidí v tom, že súd si sám svojvoľne prejedikoval výdavky žalovanej a následne tieto svojvoľne určené výdavky vzal do úvahy. V súvislosti s odôvodnením prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal, že odvolací súd sa odklonil pri riešení právnej otázky, či došlo k porušeniu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ zákona o ochrane spotrebiteľa, ak v Zmluve absentuje rozdelenie splátky na výšku istiny, úrokov a iných poplatkov, čo malo za následok určenie takejto Zmluvy za bezúročnú a bez poplatkov, čím sa odklonil od rozhodnutia dovolacieho súdu z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017. V súvislosti s odôvodnením prípustnosti dovolania podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP považoval za prioritné vyriešenie právnej otázky, či došlo k porušeniu § 7 ods. 1 zákona o ochrane spotrebiteľa a čo možno považovať za dostatočné skúmanie bonity klienta v nadväznosti na fakt, že porušenie tejto povinnosti malo za následok určenie takejto zmluvy za bezúročnú a bez poplatkov.

4. Žalovaná sa k dovolaniu žalobcu nevyjadřila.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné, a vzhľadom na uplatnený dovolací dôvod zároveň aj dôvodné. Ak totiž dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí z dovolacieho dôvodu uvedeného v § 420 CSP, potom existencia tohto dôvodu, t. j. existencia niektorej z väd uvedených v tomto ustanovení (spôsobujúcich tzv. „zmätočnosť“ rozhodnutia) znamená nielen splnenie podmienky prípustnosti dovolania, ale zároveň zakladá bez ďalšieho aj jeho dôvodnosť.

6. V danom prípade žalobca prípustnosť svojho dovolania vyvodzoval popri sebe z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a (zároveň) aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Najvyšší súd v prvom rade posudzoval prípustnosť dovolania z hľadiska tvrdenej procesnej vady zmätočnosti (§ 420 písm. f/ CSP), keď dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces zdôvodnil nepreskúmateľnosťou a arbitrárnosťou, ktorú videl v tom, že súd si sám svojvoľne prejedikoval výdavky žalovanej a následne tieto svojvoľne určené výdavky vzal pri svojom rozhodovaní do úvahy. Žalobca v dovolaní síce formálne označil za dovolací dôvod aj ustanovenie § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, vychádzajúc z obsahu podanej otázky v skutočnosti vyčítal odvolaciemu súdu nesprávne zhodnotenie skutkového stavu ohľadom posúdenia bonity žalovanej a teda aj v tejto časti išlo z hľadiska obsahového (§ 124 ods. 1 CSP) o namietanie procesnej vady zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

7. Dovolací súd sa teda ako prvou zaoberal uplatnenou námietkou arbitrárnosti a neprekúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorou podľa žalobcu došlo k porušeniu jej práva na spravodlivý súdny proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

8. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

9. Z dovolania vyplýva, že dovolateľ namieta, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie dostatočne. V súvislosti s touto námietkou dovolací súd odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktoré je aktuálne a pre súdnu prax použiteľné aj po 1. júli 2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Dovolací súd pripomína, že právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo účastníka na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia, je jedným z aspektov práva na spravodlivý proces. Účelom odôvodnenia rozhodnutia je vysvetliť postup súdu a dôvody jeho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu navyše musí byť aj dostatočným podkladom pre uskutočnenie prieskumu v dovolacom konaní. Ak rozhodnutie odvolacieho súdu neobsahuje náležitosti uvedené v § 393 CSP, je nepreskúmateľné.

10. Právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné atribúty spravodlivého súdneho procesu, ktorá skutočnosť jednoznačne vyplýva z ustálenej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. Z judikatúry tohto súdu vyplýva, že na taký argument strany sporu, ktorý je pre rozhodnutie podstatný a rozhodujúci, sa vždy vyžaduje špecifická odpoveď (Ruiz Torija c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-A, s. 12, Hiro Balani c. Španielsko z 9. decembra 1994, séria A, č. 303-B; Georgiadis c. Grécko z 29. mája 1997; Higgins c. Francúzsko z 19. februára 1998). Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu SR (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04) „súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR je aj právo účastníka na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany; t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takémuto uplatneniu“.

11. Žalobca mal za to, že odvolací súd vo svojom rozhodnutí nevysvetlil prejudikovanie výdavkov žalovanej, ktoré následne vzal bez odôvodnenia do úvahy, pričom vyčítal odvolaciemu súdu aj nedostatočné skúmanie bonity žalovanej.

12. Po preskúmaní veci s a dovolací súd stotožnil s námietkami žalobcu v zmysle uvedenej procesnej vady § 420 písm. f/ CSP a dospel k záveru, že konanie je postihnuté vadou zmätočnosti spočívajúcou v nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, ktorá odôvodňuje aplikáciu (ako výnimky) druhej vety stanoviska R 2/2016 a zakladá tak prípustnosť i dôvodnosť podaného dovolania v prejednávanej veci. Tento nedostatok spočíva predovšetkým v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu v podstatných otázkach, od ktorých záviselo správne rozhodnutie veci. Odvolací súd vôbec neodôvodnil, ako dospel k uvedeným výdavkom žalovanej a ani k posúdeniu jej bonity.

13. V dôsledku uvedeného je tak rozhodnutie odvolacieho súdu vo vzťahu k napadnutému potvrdzujúcemu výroku nepresvedčivé, arbitrárne, nepreskúmateľné a nespĺňa kritériá pre odôvodňovanie rozhodnutí v zmysle zákonnej úpravy (podľa CSP § 220 ods. 2 a § 393 ods. 2 a 3), ktorá skutočnosť je sama osebe dôvodom na jeho zrušenie a vrátenie veci na ďalšie konanie.

14. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že žalobca dôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f/ CSP, po zistení ktorej dovolací súd pristupuje k zrušeniu napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu. Dovolací súd pripomína, že vada tejto povahy bola už podľa doterajšej právnej úpravy dôvodom, ktorý zakladal nielen prípustnosť dovolania, ale zároveň aj jeho dôvodnosť. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu sa do 30. júna 2016 ustálila na závere, že ak v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti, dovolaním napadnuté rozhodnutie treba zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 44/2015, 2 Cdo 111/2014, 3 Cdo 4/2012, 4 Cdo 263/2013, 5 Cdo 241/2013, 6 Cdo 591/2015, 7 Cdo 212/2014, 8 Cdo 137/2015). Tento záver považuje dovolací súd za naďalej aktuálny (porovnaj rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 5/2018).

15. Z týchto dôvodov dospel najvyšší súd k záveru, že v konaní došlo k procesnej vade zmätočnosti namietanej žalobcom; prípustnosť jeho dovolania preto vyplýva z ustanovenia § 420 písm. f/ CSP.

16. Dovolateľ následne vyvodzujúc svoje dovolanie z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP namietal, že odvolací súd sa odklonil pri riešení právnej otázky od rozhodnutia odvolacieho súdu z 22. februára 2018 sp. zn. 3 Cdo 146/2017, keď mal krajský súd za to, že došlo k porušeniu ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ zákona o ochrane spotrebiteľa, keď v zmluve uzavretej medzi žalobcom a žalovanou absentovalo rozdelenie splátky na výšku istiny, úrokov a iných poplatkov, čo malo za následok určenie takejto zmluvy za bezúročnú a bez poplatkov.

17. Otázku interpretácie ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. už ako dovolateľ správne uviedol riešil dovolací súd vo vyššie uvedenom rozhodnutí. Z obsahu odôvodnenia uvedeného rozhodnutia najvyššieho súdu vyplýva, že ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. je potrebné interpretovať tak, že zmluva o spotrebiteľskom úvere nemusí nevyhnutne obsahovať číselné vyjadrenie každej jednotlivéj zložky anuitnej splátky (t. j. istiny, úrokov a iných poplatkov). Takáto interpretácia uvedeného ustanovenia dovolacím súdom zodpovedá, tak ako je nižšie uvedené, účelu Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (ďalej len „Smernica“), právnym záverom uvedeným v rozsudku Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-42/15, Home Credit Slovakia, a.s. proti Kláre Bíróovej z 9. novembra 2016 (ďalej aj „rozsudok ESD“ alebo „Rozsudok“) a tiež účelu samotného ustanovenia § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. v znení platnom v čase uzavretia predmetnej úverovej zmluvy (ďalej len „§ 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z.“). Pokiaľ teda ustanovenie § 9 ods. 2 písm. k/ zákona č. 129/2010 Z.z. hovorí o výške, počte a termínoch splátok istiny, úrokov a iných poplatkov, je potrebné toto ustanovenie eurokonformne vykladať tak, že sa tým veriteľovi neustanovuje povinnosť uviesť v zmluve o spotrebiteľskom úvere vyššie uvedené zákonom vyžadované údaje vo vzťahu ku každej jednotlivéj zložke anuitnej splátky, ale len vo vzťahu k anuitnej splátke ako celku.

18. Odvolací súd mal teda nesprávne za to, že princíp právnej istoty prevažuje a smernica nemá priamy účinok na horizontálne vzťahy medzi jednotlivcami a nepriamy účinok smernice nemožno použiť contra legem, v zmysle čoho uviedol, že v súlade s doterajšou masívnou aplikačnou praxou súdov je v prípade absencie náležitosti špecifikácie splátok podľa istiny, úrokov a poplatkov potrebné poskytnutý úver považovať za bezúročný a bez poplatkov.

19. V posudzovanom prípade sa odvolací súd pri riešení predmetnej otázky teda odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu. Tento odklon založil prípustnosť dovolania žalobcu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a viedol k nesprávnym právnym záverom, na ktorých odvolací súd založil svoje rozhodnutie.

20. S poukazom na vyššie uvedené najvyšší súd konštatuje, že žalobca v dovolaní, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, opodstatnene uplatnil aj dovolací dôvod v zmysle § 432 ods. 1 CSP argumentujúc, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

21. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Dovolací súd zruší aj rozhodnutie súdu prvej inštancie, len ak nápravu nemožno dosiahnuť iba zrušením rozhodnutia odvolacieho súdu (§ 449 ods. 2 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Dovolací súd podľa týchto ustanovení zrušil rozsudok odvolacieho súdu v jeho potvrdzujúcej časti a v nadväzujúcom výroku o trovách konania a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

22. V novom rozhodnutí odvolací súd rozhodne o trovách pôvodného konania aj o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

23. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.